

VIERAILIJA

Moniaistinen maailmamme

Suomen ensimmäinen multisensorinen maailmankonferenssi järjestetään lokakuussa Hämeen ammattikorkeakoulussa.

Hämeen ammattikorkeakoulun (Hamk) Hyvinvointiosaamisen koulutus- ja tutkimuskeskuksessa on opetettu multisensorista työtä vuodesta 1999 lähtien. Multisensorisuudesta on tehty paljon kansainvälistä tieteellistä tutkimusta neurologian ja ympäristöpsykologian alueilla.

Aistimusten kulttuurisia eroja on tutkittu myös muilla aloilla, kuten kasvatustieteessä ja kulttuuriantropologiassa. Moniaistisuus mainitaan usein tulevaisuuden trendilistan kärkisijoilla.

Hamk sekä sen suomalaiset ja kansainväliset kumppanit haluavat kehittää ja tutkia moniaistisia tiloja, työmenetelmiä ja hyvinvointiteknologisia sovelluksia.

Lokakuussa 2014 Hämeenlinnaan saapuu suuri joukko asiantuntijoita, tutkijoita, käytännön työn tekijöitä ja opiskelijoita multisensorisuuden maailmankonferenssiin *Everyday multisensory environments, Wellness Technology and Snoezelen*.

Jokainen on moniaistinen

Jokainen ihminen on näkö-, kuulo-, hajumaku-, tunto- ja liikeaisteiltaan erilainen. Useimmiten ihminen käyttää tietoisesti vain niitä aisteja, jotka tuntuvat tilanteeseen tarkoituksenmukaisilta, vaikka todellisuudessa kaikissa tilanteissa on mukana useita aisteja. Moniaistisuudella tarkoitetaan usein aistin samanaikaista käyttöä joissain tietyissä tilanteissa.

Sairauden tai vamman yhteydessä kaikki aistit eivät välttämättä ole käytettävissä ja henkilölle kehittyy uusia aistien käyttöjärjestelmiä.

Esimerkiksi sokean henkilön herkistyneet

Marja Sirkkola
Kirjoittaja on yliopettaja, Hyvinvointiosaamisen koulutus- ja tutkimuskeskus, Hämeen ammattikorkeakoulu.

tunto- ja kuuloaistit kertovat ympäristöstä enemmän kuin näkevän aistit. Edelleen esimerkiksi nuhaiselle ihmiselle ruoka ei maitu ja väsyneen ihmisen tasapaino on heikompi kuin terveen henkilön.

Mahdollisuuksia hyvinvointiteknologiassa

Uusien moniaistisuuteen perustuvien apuvälineiden suunnittelussa ja moniaististen tilojen rakentamisessa hyödynnetään digitaalista avustavaa teknologiaa.

Toimintakyvyn rajoitteita ylitetään hui-

maa vauhtia kehittyvillä mobiilisovelluksilla ja tilassa olevilla sensoreilla. Tällä alueella on vielä runsaasti käytännön sovellusmahdollisuuksia.

Moniaistisia ympäristöjä rakennetaan oppimis- tai hoitoympäristöihin. Suunnittelu ja rakentaminen tapahtuu monialaisessa tiimissä.

Millainen on hyvä valaistus tai kunnollinen ilmasto? Mahtuuko tilaan sopivasti ihmisiä, ja onko tila kunkin henkilön toiminnan kannalta suotuisa?

Moniaistisissa tiloissa tarvitaan tilaa rentoutumiselle, liikunnalle, musiikille ja luoville toiminnoille. Ikään liittyvien erojen lisäksi ihmisillä voi olla aistien yli- tai aliherkkyyttä tai ongelmia yhdistää aistimuksia järkeväksi tiedoksi ympäristöstä.

Tavallisen puheäänien voimakkuus voi jollekin henkilölle olla sietämätöntä meteliä, ja toiselle sitä on mahdotonta edes kuulla. Pelkästään ääniympäristöön, esimerkiksi taustahälyn poistoon, tarvitaan hyvin suunniteltuja tiloja ja toimivia apuvälineitä. Hyvien moniaististen tilojen kehittämiseen ja tutkimiseen tarvitaan käytäjälähtöistä monialaista soveltavaa tutkimusta.

Hamkissa on aihepiiristä kehitetty suomalainen lähestymistapa nimeltä multisensorinen työ. Tässä työmenetelmässä korostuu moniaististen tilojen lisäksi myös vuorovaikutus sekä osallistava ja voimaannuttava työote. Hamkin työelämälähtöinen täydennyskoulutus on suuntautunut erityisesti vanhus- ja vammaistyöhön, mutta myös varhaiskasvatukseen ja erityisopetuksen henkilöstölle. Uusimmat kehittämisshankkeet liittyvät arjen sovellettuun teknologiaan.

Moniaistiset ympäristöt voimavarana

Luonto on monille meistä mieluisa moniaistinen ympäristö. Kesän jälkeen aistimuistot ovat vielä tuoreina mielessä. Miten mukavaa oli pulahtaa kuumana päivänä järveen tai Apparan altaaseen uimaan, antaa tuulen tuivertaa tukkaa ja unohtaa kaikki murheet. Nämä ovat meille jokapäiväisiä arjen aistimuksia, mutta siis myös tutkimuksen kohteita.